

Arbeidet er tilde til al rigdom, og hele arbeidet bor tilde dem, som arbeider.
Arbeidets ordning ved statens overtagelse af produktionsen.

Gratis og fælles undervisning i statsstoler

oprettelse af børneopdragelsesanstalter.

Indsættelse af normalarbeidsdag.

Muligheden af alle sociale og politiske uigheder, som deler folket i klasser.

Nr. 63. Bladet kan bestilles paa alle postanstalter og i Kristiania i eged. Pris i kr. kvartals, uberegnet porto, eller 10 øre pr. uge indenbys.

Social-Demofraten.

Organ for det norske arbeiderparti.

Bladets ekspedition er i Øvre Voldgade 13. — Nedskjonskontoret: Akersvejen 12.

Torsdag den 14. august 1890.

Almindelig, lige og direkte valgret for alle mænd og kvinder fra 22-års alderen.

Valgdag paa en almindelig fredag.

Gratis og offentlig rejspleie.

Oprettelse af et folkeværn istedekor det nuværende militærsystem.

Human omsorg for syge, gamle og arbejdssværdige ved staten.

Religionen respektes for en personlig sag.

7. aarg.

Oversigt
over „Det forenede norske arbeiderparti“'s virksomhed fra 17de august 1889 til 17de august 1890.

De officielt tilsluttede foreningers og arbejdernes antal er forblet usforandret. Hvor saaledes ingen ny forening sluttet sig til i aarets løp, er dog partiet vokset både i styrke og anseelse derved, at de tilsluttede foreningers medlemsantal er meget betydelig forøget, og ved den temmelig betydelige agitatoriske virksomhet, som er utgaat fra partiet.

Afdelingen i Kristiania har avholdt 10 politiske folkesætter paa Folkvang ved Sagene. Den første afholdtes 29de Septbr. 1889 og talte 700 deltagere, den anden afholdtes 3de august 1890 og deltagernes antal var ca. 900.

Af massedemonstrasjoner har været foranstartet 2. Den første fandt sted søndag den 24de november 1889. Deltagernes antal ansløges til over 10,000. Man samledes paa jernbanetorvet, hvorfra man marcherede med 2 musikkorps og 10 faner til Eidsvoldstallen, hvor taler holdtes fra 2 vogne paa 2 forskellige sider, og hvor man slutteligt vedtok en resolutjon til statsmakterne, hvori blevet, at disse stortilbig tok hensyn til arbejdernes krav paa lovens beskyttelse for arbejdere mot sundhedsnedbrytende industrielle virksomheder.

Den anden demonstration var for ottetimersdagen og fandt sted 1ste maj. Deltagernes samlede paa Nytorvet og gik i et antal af 3600 i processjon til Tullinløkken. 17 faner og 5 musikkorps taltes i toget. Toget standede foran Stortinget, og en deputasjon, ledet af partiets ordfører, havde foretræde for præsidenten, hvem de overrakte antragende om indførelsen af en lovbestemt ottetimers-arbejdssdag. Paa Tullinløkken talte under stor tilslutning dr. Oscar Nissen og Chr. Knudsen om normalarbejdagens betydning.

Før disse to demonstrasjoner vedkommende er at bemærke, at de har været foretatt i fællesskab med de centraliserede fagforeninger, der har haaret det halve af utgivningerne.

Af udenbys foredrag og møter har vært afholdt følgende: Chr. H. Knudsen har holdt et foredrag i Stange og et paa Fredrikshald, ligesom han i egenstap af partiets ordfører overvar folkomstet i Haugesund 22de juni 1890.

Af utenbys foredrag og møter har vært afholdt følgende: Chr. H. Knudsen har holdt et foredrag i Stange og et paa Fredrikshald, ligesom han i egenstap af partiets ordfører overvar folkomstet i Haugesund 22de juni 1890.

Af udenbys foredrag og møter har vært afholdt følgende: Chr. H. Knudsen har holdt et foredrag i Stange og et paa Fredrikshald, ligesom han i egenstap af partiets ordfører overvar folkomstet i Haugesund 22de juni 1890.

Kristiansands afdeling har gået jævn fremsæd; de havde sin demonstrasjon for ottetimers-dagen 1ste maj, den talte 600 deltagere.

Når undtages Arendal, har det forsvigt vist sig, at de foreninger, som står inden partiet, er de levkraftigste, vi har her i landet. Arbejdernes inden træindustrien i Kristiania har saaledes grundet sit fællesbund. Skomagerne har arbejdet ivrigt for et landssforbund, hvilket sandsynligvis vil få sin fuldendelse under det fællesmøde, som forpræsidenten skal holde i disse dage.

Av tankampe inden partiet har i aars løp kun vært 1, nemlig bygningsfænkedernes; det lykkedes etter 3 ugers strejke at få gjennomført kontakts og reguleret arbejdstiden som av arbejdernes foretak.

Forslaget om fast kontingen til hovedkassen er ikke trædt i kraft, da det forkastedes af Skomagernes forening og av understøttelsesforeningen i Kristiansand.

Av udgifterne til agitationsrejser er funnet 60 kroner av hovedkassen, forsvigt er udgifterne dækket ved frivillige bidrag af partiemedlemmer eller i enkelte tilfælde har de foreninger, hvor møtet holdtes, utredet ressourcerne til foredragsholderne.

Ei Jeppesens agitationsrejse til Vestlandet i naar hadde fullesmørt for de forenede arbejdskamrene tilstundt 50 kroner.

Arbejdet for stemmeretspetisjonen har saagodt om hvilest paa grund av manglende midler.

Aarsregnsrapport viser følgende status:

Kassebeholdning 17de aug. 1889	kr. 31.07
Samlede indtægter	760.39
	kr. 791.46
Samlede udgifter	698.80
Kontant kassebeholdning 17de aug.	
1890	kr. 92.66

Den 3die almadelige skandinaviske Arbejderkongres

Sammentræder i Kr.a arbejdernes fællesamfunds store sal torsdag 14de august kl. 8 morgenen til behandling af følgende dagsorden:

- Prøvelse af manderne.
- Kongressens konstituering og fastsættelse af forretningsordenen.
- Beretning.
- Organisasjon, mål og midler.
- Særlige forslag.

Til i onsdags var der anmeldt følgende repræsentanter:

Fra Danmark:

- J. Jensen, De sanitirkende fagforeninger, Kjøbenhavn.
Chr. Pedersen, De samvirkende fagforeninger, Aarhus.
Fr. Sterky, Socialistisk arbejderforening, Kjøbenhavn.
Jic. Petersen og F. Møller, Det revolutionære socialistiske arbejderparti, Kjøbenhavn.
J. Honore, Skomakersvendenes forbund.
Lindberg, Skomakersvendenes forbund, afdeling Kjøbenhavn.
C. Olsen, Tobaksarbejdernes forbund.
H. Hørup, Smede- og maskinarbejdernes forbund.
Rasmussen, Dansk skræddersyrforbund.
Tholin, Skræddernes fagforening af 1873.
Hansen, Hustørnrenes faglige afdeling.
Nielsen, Snedkerforbundet.
Jakobsen, Blikkenslagernes fagforening.
P. Andersen, K. Bjæring, De centraliserede arbejdsmænd.
Chr. Andersen, Skandinavisk sørmands- og fyrbørgerforbund.

Bladet vokommer 10 gange ugentlig. Avtissene er indrykkes for 10 øre pr. pettunie.

Før flere gange indrykkes gives rabat.

Fra Sverige:

- J. Andreasson, Skredderforeningen, Stockholm.
L. Lundgreen, Göteborgs bækeriarbejderforening.
L. C. Nielsen, Malmø typografiske forening.
Joh. Björkman, Sveriges træarbejderforbund og pianofortearbejderne, Stockholm.
Axel Danielson, Malmø fagforeninger.
F. O. Björkman, Jern- og metalarbejderforbundet, Sverige.

Fra Norge:

Utenbys:

- Knudsen, smed, Stange arbejderforening.
O. Hagen, Kragerøs arbejderforening.
L. M. Larsen, C. Abrahamsen, Skiens arbejdernes samfund.
Joh. Nielsen, Lillestrømmens arbejdernes samfund.
H. Hoff, maler, Mjøndalens Arbejderforening.
Claus A. Strand, Gustav Larsen, Fredrikstad arbejderforening.
Lauridsen, Det forenede norske arbejderpartis bergenske afdeling.
N. Olsen, Skotøjarbejdernes forening i Drammen.
August Olsen, Skomakersvendenes forening i Fredrikshald.
Tollefsen, Skomakersvendenes forening i Bergen.

Kristiania.

- C. Jeppesen, K. Harvaas, Social-demokratisk forening.
E. Wahl, Stenhuggernes fagforening.
Ole Jensen, Renovationsarbejdernes forening.
Froland, Staff., Bakernes fagforening.
L. Andresen, Einarsen, Skomakerforeningen.
H. Heide, Bygningsmedernes forening.
Wamstad, Malernes fagforening.
R. Svendborg, H. Matisen og Edv. Olsen, Kristiania arbejdernes samfund.
O. Petersen, Cigarmakernes fagforening.
Christensen, Skreddersvendenes agforening.
Magnus Pettersen, Møbelsmedernes fagforening.
Matias Olsen, Korkeskærernes fagforening.
G. A. Olsen og Bergenn, Den typografiske forening.
Kr. Isachsen, Tobaksarbejdernes forening.
Olaf Elvestad, Telefonarbejdernes forening.
Hostvedt, Carlsen og Blom, Kr. a vestre arbejdernes samfund.
Pettersen og O. G. Gjæsteen, Mekanikernes forening.
P. Petersen, Pladcarbejdernes forening.
Magrethe Wulff, Fyrstikarbejdernes fagforening.
Arstad, Det forenede Arbejdernes samfund.
Ohr. Knudsen og Oscar Nissen, Det forenede norske arbeiderparti.
O. Andresen, Bybudenes forening.
Johan Olsen, Kristiania sørde arbejdernes samfund.
A. Halvorsen, S. Samuelsen og P. Nielsen, Kr. a Bryggearbejdernes forening.
A. Karlsen, A. Andersen, Ölbyggeriarbejdernes forening.
E. Andersen og H. Østbye, Kr. a østre arbejdernes samfund.
Aug. Mortensen, Kr. a tapetserforening.
N. Schou, Kobber- og blikkenslagernes forening.

Menneskeæderen.

Kulgrubeulykkerne i Saint Etienne vil nu bli gjort til gjenstand for en forespørsel i det franske deputeretkammeret.

Man skal imidlertid synes, at der snart ikke er mere at forsørge om, idet dansk „Social-Demokraten“s parisisk korrespondent, ti alle de oplysninger, der etter denne gang er fremkomne, gaar tydelig nok ut på, at minerne blir drevne som rene slagterier. Man skal arbejderne som var det aal. Den eneste overvejende bekymring er den, at menneskelivet ikke skal komme til at koste aktieejaberne altfor meget.

Der er saaledes oplyst følgende om driften av en af de farligste gruber, gruben Villeboeuf. Arbejdet foregik her i en dybde af ca. 900 alen, i en forsterdiget høje, med en uhøye lang arbejdstid og høad der propedes ned i dette dyb var baare mænd, kvinder og børn. Arbejderne havde døbt gruben med navnet „Menneskeæderen“, ti det viste sig, at gjennemgående levede ingen af dem mere end 6 maaneders dørene. Kulstøvet og varmen slog sig paa lungerne, kroppene avmagredes, saa huden hang som potetstreling paa knollerne, blodet forstredes, ansigtet blev grøntigt. Når der slog sig høste til, var nedkommende regnen færdig. De rite ejaber lod ham en dag høje op for sidste gang som en opslidt høtte, og nu begyndte det, der skulle give ham hans rest, nemlig sulen. Ti de andre mineejaber hadde truffet overenskomst om ikke at tage nogen mand arbejde, der kom fra „Menneskeæderen“; man betraktede ham simpelthen som en dødsmerket person, hvis begravelse og ejerladte familje let ville falde ejonærernes procenter til byrde. Og saa stod han da der mellem døden, som bødte ham fra ejerne av den ene grube, og julen, som bødte ham fra ejerne av den anden, — mager, hostende og grøn.

Da autoriteterne efter lange overvejelser var kommet til det resultat, at hver tur ful, der førtes op fra Villeboeufs-gruben, kostede gjennemgående to maaneders forkortning i en arbejdernes liv, lod de den endelig avspærre. Men hvor længe varede det? I denne tid låg den kommanderende general i Paris syk; han tilfældes hver dag af sels av hovedstadens berømteste læger og hver morgen tadriftes der i alle regjeringsbladene en Bulletin om hans helbredstilstand. Med mineejaberne er det anderledes. Bulletinen kommer først, naar den bormhjertigere grubegas en gang imellem gjør endr paa et hundrede lungeslyle og blodforgiftede arbejdere ad gangen. Saal rejser minutter for de offentlige arbejder fra Paris, lægger en trans paa føllesgraven, holder en tale, og naar han hører hjem igjen, fortæller utbytterne sit menneskeæderet.

Når arbejderne samles.

—o—

Søndag 3de aug. arrangerede „Arbetet“ s kontrahentsførsamling en udford fra Malmö og Lund til Helsingborg. Maesse et par meddeleser fra denne tur kunde interessere.

Der var for anledningen lejet et ekstratog paa jernbanen, og det blev ret imponerende; ca. 1500 personer deltog. Rejstogtene skulle tilfælde „Arbetet“, men da hovedvognen lagdes paa at gi arbejderne

Arbejderkongressen. Adgangskort

til galleriet og tilhørerpladsene, gjældende for alle dage under forhandlingerne, kan faaes for 50 øre.

Seksæn

17de august i anledning

arbejderkongressen.

Adgangstegn à 2 kr. faas hos H. O. Hoff (Øvre Slottsgate 8), Chr. H. Knudsen (Øvre Voldgate 13), E. J. Wahl (arbejderboligen i Lerfaldsgaten paa Grunerløkken, 12te opgang, 3die etasje), C. Jeppesen (Akersvejen 12), i Kr. a arbejdernes restaurasjon og i frk. Linds kafé (Raadhusgaten 28).

De, som vil deltage, maa enten forskaffe sig adgangskort eller tegne sig som deltager paa et af nævnte steder inden fredag aften kl. 9.

Efter den tid kan ingen tegne sig eller paa anden maate faa adgang til seksæn.

24

Oversigt over "Det forenede norske
arbejderparti"s virksomhed fra 17de august
1889 til 17de august 1890

De officielt tilsluttede foreningers og avdelingers antal er forblet uforandret. Hør saaledes ingen ny forening sluttet sig til i aarets løp, er dog partiet vokset baade i styrke og anseelse herved at de tilsluttede foreningers medlemantale er meget betydelig forøget, og ved den temmelig betydelige agitatoriske virksomhet, som er utgatt fra partiet.

Afdelingen i Kristiania har avholdt to politiske folkefester paa Folkvang ved Sagene. Den første avholdtes 29de Septbr. 1889 og talte 700 deltagere, den anden avholdtes 3die august 1890 og deltagernes antal var da ca. 900.

Af massedemonstrasjoner har været foranstaltet 2. Den første fandt sted søndag den 24de november 1889. Deltagernes antal ansloges til over 10,000. Man samledes paa jernbanetorvet, hvorfra man marsjerede med 2 musikkorps og 10 faner til Etterstadsletten, hvor taler holdtes fra 2 vogne paa 2 forskjellige steder, og hvor man sluttelig vedtok en resolusjon til statsmakterne, hvori krevedes, at disse fremtidig tok større hensyn til arbejdernes krav paa lovens beskyttelse for arbejderne mot sundhetsnedbrytende industrielle virksomheder.

Den anden demonstrasjon var for ottetimersdagen og fandt sted 1ste maj. Deltagerne samledes paa Nytorvet og gik i et antal av 3600 i procesjon til Tullinløkken. 17 faner og 5 musikkorps taltes i toget. Toget stansede foran stortingen, og en deputasjon, ledet af partiets ordfører, hadde foretræde for præsidenten, hvem de overrakte andragende om indførelsen af en lovbestemt otte-timers-arbejdsdag. Paa Tullinløkken talte under stor tilslutning dr. Oscar Nissen og Chr. Knudsen om normalarbejdsdagens betydning.

For disse to demonstrasjoner vedkommende er at bemærke, at de har været foretak i fælleskap med de centraliserede fagforeninger, der har baaret det halve av utgifte.

Af udenbys foredrag og møter har vært avholdt følgende: Chr. H. Knudsen har holdt et foredrag i Stange og et paa Fredrikshald, likesom han i egenskap av partiets ordfører overvar folke-møtet i Haugesund 22de juni 1890.

Af utenbys foredrag og møter har C. Jeppesen holdt: 3 paa Fredrikshald, 1 i Sarpsborg, 1 paa Røros, 2 i Trondhjem, 1 paa Kongsberg, 1 paa Hønefoss, 1 i Vikersund, 13 i Bergen, 1 i Haugesund, 2 i Stavanger, 1 i Farsund, 2 i Kristiansand og 1 i Skien. Desuden overværede han som partiets repræsentant: "Oplandenes fælles arbejderforening"s møte paa Gjøvik den 21de, 22de og 23de juni 1890.

I Kristiania har saavel Chr. Knudsen som Jeppesen holdt foredrag i en hel del forskjellige fagforeninger. Afdelingen i Bergen (socialistisk arbejderforening) har ogsaa dersteds utf oldet en livlig virksomhed og været arbejderne behjælpelig med at oprette fagforeninger, av hvilke flere er blevet stiftede.

Kristiansands avdeling har gaat jevnt fremad, de havde sin demonstrasjon for otte-timers-dagen 1ste maj, den talte 600 deltagere.

Naar undtages Arendal, har det forøvrigt vist sig, at de foreninger, som staar inden partiet, er de livskraftigste vi har her i landet. Arbejderne inden træindustrien i Kristiania har saaledes grundet sin fællesforbund. Skomagerne har arbejdet ivrigt for et lærdsforbund, hvilket sandsynligvis vil faa sin fuldendelse under det fællesmøde, som korporasjonen skal holde i disse dage.

Av lønkapte i mden partiet har i aarets løp kun vært 1, nemlig bygningssnedkernes; det lykkedes efter 3 ugers strejk at faa gjennemført løntarif og reguleret arbejdstiden som av arbejderne foreslaat.

Forslaget om fast kontingent til hovedkassen er ikke traadt i kraft. dadet forkastedes af somagernes forening og af understøttelsesforeningen i Kristiansand.

Av udgifterne til agitasjonsreiser er kun utredet 60 kroner av hovedkassen, forøvrigt er utgifterne dækket ved frivillige bidrag av partimedlemmer eller i enkelte tilfælde har de foreninger, hvor møtet holdtes, utredet rejseomkostningerne til foredragsholderne.

Til Jeppesens agitasjonsrejse til vestlandet i vaar hadde fællesstyret for de forenede norske arbejdernesamfund tilskudt 50 kroner.

Arbejdet for stemmeretspetisjonen har saagodtsom hvilet paa grund av manglende midler.

+ + +

Aarsregnskapet viser følgende status:

Kassebeholdning 17de aug. 1889	kr. 31.07
Samlede indtægter	" 760,39
	Fr. 791.46
Samlede utgifter	" 698.80
Kontant kassebeholdning 17de ug. 1890	<u>kr. 92.66</u>

(Avskrift fra Social-Demokraten 17. aug 1890)